

TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA 2026 – 2028

Viranhaltijaesitys sopijakunnille

26.9.2025

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Iisalmi, Lapinlahti, Sonkajärvi ja Vieremä

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala /

1950 Ylä-Savon maaseutupalvelut -vastuualue

1. Käyttötalous

1.1 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Maaseutuhallinto

Tilivelvollinen: Maaseutujohtaja

Iisalmen kaupunki hoitaa Iisalmen kaupungin sekä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien muodostaman maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen lain 210/2010 (Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa) ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta toimii sopimuskuntien maaseutuelinkeinoviranomaisena sekä yhteistoimintasopimuksen tehneiden kuntien välisenä yhteistoimintaelimenä sopimuksen mukaisissa asioissa.

Maaseutuelinkeinohallinnon lakisääteisiä tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän ja eläinten pitopaikkojen rekisteröinti, hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät tehtävät.

Viljelijätukia maksetaan noin 39 miljoonaa euroa, josta noin kolmasosa on EU:n maksuosuutta. Nämä summat eivät näy kaupungin talousarviossa. Ruokavirasto (toimii Suomen maksajavirastona) suorittaa maksut suoraan valtion tililtä yhteistoiminta-alueen myöntöpäätösten mukaisesti.

Iisalmen kaupunki on tehnyt Ruokaviraston kanssa maksajavirastosopimuksen. Sopimuksella on sovittu EU:n säädösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajaviraston tehtävien siirtämisessä noudatettavien edellytysten täyttymisestä.

Sopimuksessa on määritelty tukihallinnon palvelutavoitteet. Sopimuksen liitteissä on kuvattu hallinto- ja valvontajärjestelmä, tehtävien eriyttäminen, tietoturvakäytännöt, tehtävänkuvaukset euromääräisine toimivaltarajoineen sekä eturistiriitojen ja esteellisyyksien ennaltaehkäisy ja hallinta siirrettyjen maksajavirastotehtävien hoitamisessa.

Maksajaviraston delegoituja tehtäviä hoitavana tahona yhteistoiminta-alueella on tietoturvaan liittyen käytössään maaseutuhallinnon johdon hyväksymä

soveltamistapalausunto. Niihin on kirjattu soveltuvilta osin käytännöt, kuinka ISO/IEC 27001:2022-standardiin perustuvia vaatimuksia noudatetaan.

Lautakunnalla ei ole toimivaltaa tukihallinnointiin. Viranhaltijoiden päätöksistä päätöksensaaaja voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella Elinvoimakeskuksesta (1.1.2026 alkaen). Sama muutoksenhakumenettely koskee muitakin maaseutuelinkeinoviranomaisen tekemiä päätöksiä maaseutuhallinnon osalta.

Lautakunta edistää osaltaan maaseudun kehittämistä ja toimii asiantuntijatoimielimenä maaseutuelinkeinojen osalta, antaen muun muassa lausuntoja sopijakunnille kaavoitus- ja muista vastaavista hankkeista.

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA		Henkilöstö/htv	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
	Vakituiset		6,0	6,2	6,2	6,0	6,0
	Määräaikaiset		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Yhteensä		6,3	6,5	6,5	6,3	6,3

Henkilöstö toimii jokaisessa sopijakunnassa sijaitsevassa maaseututoimistossa. Toimistoissa on kokoaikainen palvelu kahtena päivänä viikossa. Muina aikoina palvelua on tarjolla ajanvarauksella.

Henkilöstö koostuu maaseutujohtajasta, neljästä maaseutuasiamiehestä ja yhdestä palvelusihteeristä. Kesäajan harjoittelijatyövoimalla varmistetaan kevään tukihakemusten käsittely lomakaudella maksatusvalmiiksi syksyille.

Henkilöstön kehittäminen

Maaseututoimen henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään hallinnonalan omilla koulutuksilla. Henkilöstön työhyvinvoinnissa kiinnitetään huomiota avoimuuteen, yhteisiin tavoitteisiin sitoutumiseen, kannustetaan oman hyvinvoinnin ylläpitoon, kiinnitetään huomiota työpisteiden ergonomiaan sekä pidetään ajan tasalla tehtäväkuvaukset ja tehtävien jaot.

Kehityskeskustelut käydään vuosittain, tavoitteena on 100 %. Perehdytyksessä käytetään sähköistä perehdytysohjelmaa.

Avaintehtävissä käytetään harkinnan mukaan päällekkäistä rekrytointia eli poistuva henkilö perehdyttää tarvittaessa uuden työntekijän. Yksi maaseutuasiamiehistä eläköityy vuoden 2026 aikana. Päällekkäinen palkkavaraus tehdään kahdeksi kuukaudeksi. Näin varmistetaan maksajavirastosopimuksen mukaisten tehtävien perehdyttäminen sekä vuoden 2025 tukien loppumaksuihin liittyvän hakemuskäsittelyn ja vuoden 2026 peltotukihakemusten oikea aikainen käsittely.

Henkilöstön hyvinvointia ja työtyytyväisyyttä seurataan vuosittain henkilöstökyselyjen avulla. ”Ihmeet balanssissa” lisälmen kaupungin perhe- ja ikäohjelmalla pyritään vaikuttamaan eri ikäisten työtyytyväisyyteen ja työssäjaksamiseen elämän eri vaiheissa.

Strategiset tavoitteet

<i>Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen</i>		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen	Kehitämme työprosesseja ja seurantaa	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täyttyminen 100 %

Talous

1950 YLÄ-SAVON MAASEUTUPALVELUT	TP2024	TAm 0225	TA2026	Muutos %	SV1 2027	SV2 2028
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	334	348	348		349	351
Toimintamenot	-110	-125	-119		-120	-120
Henkilöstökulut	-328	-343	-339		-340	-342
Toimintakate (netto)	-103	-120	-122			
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-12	-12	-14			
Laskennalliset tuotot	0	0	0			
Tehtävän kokonaiskustannukset	-438	-468	-470			

Henkilöstökuluissa on huomioitu sopimuskorotuksen lisäksi 2 kk päällekkäinen kulu maaseutuasiamiehen rekrytoinnin yhteydessä.

Taloussuunnitelma 2027–2028

Taloussuunnitelmassa on huomioitu henkilöstökustannusten kasvu. Kustannusten kasvu johtuu sopimuskorotuksista ja siihen on arvioitu tasopalkkajärjestelmän tuomat mahdolliset muutokset. Muutoksia toimintaa ei ole suunnitteilla.

Riskit

Strategisena riskinä on, ettei toiminta täytä maksajavirastosopimuksen vaatimuksia ja palvelutavoitteita.

Tähän on varauduttu seurantamenetelmien jatkuvalla kehittämisellä. Lisäksi henkilöstön koulutuksella ja sen riittävällä määrällä sekä ajantasaisilla tehtäväkuvilla varmistetaan velvoitteiden täyttyminen.

Toimintasuunnitelma

Maaseutuelinkeinohallinto hoidetaan yrittäjälähtöisesti. Ylä-Savon maaseutupalvelut ovat keskeisessä asemassa maatalousyrittäjien ja hallinnon kohdatessa. Hallinnon tärkein tehtävä on maatalousyrittäjien kannattavan toiminnan tukeminen. Samaa päämäärää tukee palvelutoiminta, jolla muun muassa autetaan yrittäjiä peltojen välittämisessä tarvitseville tiedottamalla. Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottavat maitoa 100 miljoonaa litraa. Kannattava ja kasvava maatalousyrittäjäyys sekä siihen liittyvä kuljetus, jalostus-, rakennus- ja palvelutoiminta ovat seutukunnalle elintärkeä asia.

Maatalousyritysten määrä vähenee normaalin rakennekehityksen vuoksi noin 2 % vuosittain. Entistä harvemmallalla maatilalla löytyy maatalousyritystoiminnan jatkaja. Kehittämistoimenpitein tuetaan kannattavan maatalousyritystoimintaa harjoittavien toiminnan jatkumista.

Luopuvien maatilojen pellot siirtyvät jatkaville maatalousyrityksille yleensä vuokrauksella. Maatalousyrittäjät ovat hakeneet kannattavuuteen ratkaisua tehostamalla tuotantoa entisestään. Maitotilojen uusien navettainvestointien toteutuminen on vähäistä johtuen alan heikosta kannattavuudesta, tilojen heikoista vakuusarvoista ja heikosti ennustettavasta EU-tukipolitiikasta. Investoinnit painottuvat toiminnan tehostamiseen nykyisissä tuotantorakennuksissa, eläinten hyvinvoinnin parantamiseen sekä erilaisiin uusiutuvan energian ratkaisuihin.

Maaseudun kehittämistehtävissä yhteistyö eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Ylä-Savon maaseutupalvelujen tärkein rooli on toimia hanketoimijoiden tukijana, osallistua asiantuntijana sekä toimia tiedottajana maatilayrityksille. Kehittämishankkeiden toimijoina ovat yleisimmin Savonia Ammattikorkeakoulu ja MTK Pohjois-Savo. Kannattavan yritystoiminnan kannalta pitkän tähtäimen kehittämistoimina tärkeimpinä ovat maatalousyritysten yhteistoiminta, kuten yhteisyritykset ja tilusjärjestelyt. Vaihtoehtoisia tapoja maatalousyritysten omistajanvaihdoksiin kannustetaan ottamaan käyttöön yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Työvoiman saatavuutta tulee myös edistää. Erilaisiin häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin varautuminen on työvoima-asiassa ja yleisemminkin toiminnan turvaamisessa tärkeää.

Kehittämismäärärahaan varataan 15 000 euroa.

Kuntien välinen kustannusten jako

Jakolaskelman perusteet:

Kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaan kuntakohtaisena laskutusperusteena käytetään talousarvion valmisteluajankohtaa edeltävän vuoden lukuja tilamäärästä, peruslohkojen määrästä, peltoalasta, maksettujen tukien määrästä ja tukipäätösten määrästä. Tiedot saadaan maaseutuhallinnon tietojärjestelmästä. Luvuista lasketaan keskimääräinen prosenttiosuus, jossa jokaisen edellä mainittu osatekijän osuus on 1/5. Muutoksia kuntaosuuksissa ei käytännössä ole.

Kustannusten jako											Kuntaosuudet		
Kunta	Tilat 2024		Lohkot 2024		Pinta-ala 2024		Maksettu 2024		Päätökset 2024		2026	2025	Muutos
	kpl	%	kpl	%	ha	%	euroa	%	kpl	%	%	%	%-yksikköä
Iisalmi	243	27,80	4 570	26,31	12 225	25,94	9 283 437	23,85	1 740	26,96	26,17	25,79	0,4
Lapinlahti	278	31,81	5 334	30,71	14 829	31,46	12 110 474	31,11	2 037	31,57	31,33	31,87	-0,5
Sonkajärvi	146	16,70	3 506	20,19	8 569	18,18	7 535 150	19,36	1 086	16,83	18,25	18,19	0,1
Vieremä	207	23,68	3 957	22,78	11 513	24,42	9 996 644	25,68	1 590	24,64	24,24	24,14	0,1
Yhteensä	874	100	17 367	100	47 136	100	38 925 705	100	6 453	100	100	100	0,0

Kustannusten jako:

Tilamäärän vähetessä kustannukset maatilaa kohden kasvavat. Maatalouden tuotantovolyymi kuitenkin säilyy tehokkuuden ja tilakoon kasvaessa, joten tuotannon määrän verratessa hallinnon kustannukset eivät reaalisesti kasva. Jaettavissa kuluissa ovat mukana vyörytyserät.

Kustannusten jako, jaettavat kulut (1 000€):			-467
	%-osuus	Osuus € 2026	
Iisalmi	26,17	-122	
Lapinlahti	31,33	-146	
Sonkajärvi	18,25	-85	
Vieremä	24,24	-113	
	100,0	-467	Laskutettava yhteensä -344

	Hallinto	Kehittäminen	yhteensä
Kulut tuhatta euroa	-452	-15	-467
Tilamäärä 2026 (enn. -2%)			829
Kulut euroa/ maatilayritys	-545	-18	-563

TALOUSARVION TULOSLASKELMA 2026

1951 YLÄ-SAVON MAASEUTUPALVELUT	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TOT 6/2025	LTK 2026	Ero%
TOIMINTATUOTOT					
MYYNITUOTOT	330 071	344 600	172 336	344 600	0,0
MAKSUTUOTOT	3 964	3 000	1 688	3 000	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	400	0	0	0	
TOIMINTATUOTOT	334 435	347 600	174 024	347 600	0,0
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-325 752	-342 500	-179 409	-339 200	-1,0
PALKAT JA PALKKIOT	-264 057	-280 300	-147 312	-281 100	0,3
HENKILÖSIVUKULUT	-61 695	-62 200	-32 097	-58 100	-6,6
ELÄKEKULUT	-55 040	-53 700	-28 070	-47 700	-11,2
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-6 656	-8 500	-4 027	-10 400	22,4
PALVELUJEN OSTOT	-57 833	-49 800	-21 828	-52 700	5,8
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 886	-5 500	-3 054	-5 600	1,8
AVUSTUKSET	-4 000	-5 000	0	-5 000	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-46 322	-65 000	-26 293	-67 500	3,8
TOIMINTAKULUT	-437 792	-467 800	-230 583	-470 000	0,5
TOIMINTAKATE	-103 357	-120 200	-56 559	-122 400	1,8
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-103 357	-120 200	-56 559	-122 400	1,8
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0	0	0	0	
KUSTANNUSLASKENNALLISET MENOT	-240	0	-100	-120	
KUSTANNUSLASKENNALLISET TULOT	240	0	100	120	